Dosarul nr.2-10979/2024

HOTĂRÎRE
în numele Legii

27 noiembrie 2024 mun.Chișinău

Judecătoria Chişinău, sediul Centru
Instanța de judecată în componența:
preşedintelui de şedinţă, judecătorul Lavric Larisa
grefier Bulgac Gheorghe

examinînd în sediul instanței, în ședință de judecată publică cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de Mocreac Vladimir împotriva Ministerului Justiției RM cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei,

a constatat:

Argumentele participanților la process

La data de 14 august 2024 Vladimir Mocreac a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției RM, solicitând încasarea despăgubirii în mărime de 26 127 500,00 lei pentru tergiversarea examinării cauzei privind încasarea despăgubirii urmare detenției în condiții inhumane și degradante.

În motivarea acţiunii reclamantul a indicat că urmare unei detenții inumane și degradante în timpul ispășirii pedepselor în perioada 1982 – 03 februarie 2017, a depus mai multe plângeri în instanțele de judecată, solicitând achitarea compensației în urma suferințelor psihice și cheltuielile materiale. Astfel, în baza plângerii din 10 ianuarie 2023, Judecătoria Chișinău sediul Ciocana a emis la data de 25 aprilie 2023 încheierea prin care a respins, ca fiind tardivă, plângerea sa.

A menționat reclamantul că, desi la data de 26 aprilie 2023 a contestat cu recurs încheierea judecătorească, iar la 31 octombrie 2023 a depus cerere cu calculul prejudiciului material cauzat în urma detenției timp de 18 ani, până în prezent Curtea de Apel Chișinău nu a examinat recusul. Actualmente, examinarea dosarului nr.1-2305809-02-21r-03052023 a fost amânată din data de 27 mai 2024, fără a fi determinată data ședinței, fapt inadmisibil. Situația creată, în opinia reclamantului, când exodul magistraților din Curtea de Apel Chișinău afectează procedurile juridice unui număr mare de justițiabili ai Republicii Moldova, iar abținerea magistratei Silvia Cecan trezește mari dubii la examinarea cauzei sale, consider că circumstanțele declarate motivează cererea de chemare în judecată privind încălcarea dreptului la soluționarea cauzei într-un termen rezonabil și dreptul la un proces echitabil.

În drept, reclamantul a invocat dispozițiile Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii

judecătorești, art.6 al Convenţiei pentru apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor fundamentale.

Pârâta Ministerul Justiției RM, prin referința depusă la data de 29 octombrie 2024 a calificat pretențiile reclamantului ca fiind neîntemeiate, indicând că, art. 20 CPP, la alin.(5) și (6) prevede că în situația în care la efectuarea urmăririi penale sau la judecarea unei cauze concrete, există pericolul încălcării termenului rezonabil, participant la proces pot adresa judecătorului de instrucție sau, după caz, instanței care judecă în fond cauza o cerere privind accelerarea urmăririi penale sau a procedurii de judecare a cauzei. Examinarea cererii se face în absența părților, în termen de 5 zile lucrătoare, de către judecătorul de instrucție sau, după caz, de către un alt judecător sau dc un alt complet de judecată decît cel care examinează cauza. Judecătorul de instrucție sau instanța decide asupra cererii din alin.(5) printr-o încheiere motivată, prin care fie că obligă organul de urmărire penală sau, după caz, instanța care judecă în fond cauza să întreprindă un act procesual, stabilind, după caz, un anumit termen pentru accelerarea procedurii, fie că respinge cererea. încheierea nu se supune nici unei căi de atac. Or, reclamantul dispunea de toate pârghiile legale de a înainta instanței de judecată o cerere de urgentare a examinării cauzei. Prin urmare, procedând astfel, acesta „confirma" și „aproba tacit" toate acțiunile întreprinse de către autoritatea judecătorească și părțile implicate în proces, ca ulterior în mod neîntemeiat să înainteze o acțiune civilă în temeiul Legii nr. 87. La fel, urmare analizei raportului motivat, prin prisma întreruperilor ce s-au perindat pe parcursul respectivului proces, termenul rezonabil de examinare a cauzei nu a fost încălcat. Totodată, la subiectul criteriului *comportamentului părților și autorității judecătorești,* a precizat că instanțele au rămas imparțiale întotdeauna, dispunând amânări în favoarea tuturor părților.

De asemenea, a indicat Ministerul Justiției RM, instanța a fost pusă în situația de a amâna examinarea cauzei anume din considerentul neprezentării unor participanți la proces sau urmare a unor cereri ce au determinat amânarea. În speță, nu există careva motive nejustificate de tergiversare a examinării cauzei, or, însăși respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată naționale, cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept „tergiversare a examinării cauzei", motiv din care nu pot fi reținute argumentele reclamantului în acest sens.

Astfel, realizând o apreciere, prin cumul, a criteriilor în dependență de care se apreciază rezonabilitatea termenului de examinare a cauzei, a conchis că perioada de referință în speța principală nu depășește limita rezonabilității pentru astfel de categorii de cauze.

Reclamantul Mocreac Vladimir în ședința de judecată a susținut acțiunea pe deplin pentru motivele invocate și a solicitat admiterea integrală a acesteia.

Reprezentantul pârâtului Ministerului Justiției RM - Bîtca Irina, în cadrul examinării cauzei a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată pentru motivele indicate în referință.

Aprecierea instanței

Audiind participanții la proces, studiind cererea de chemare în judecată și înscrisurile anexate, examinând probele administrate și raportându-le, per ansamblu, la prevederile legale ce guvernează spața, instanța de judecată consideră acțiunea neîntemeiată și care urmează a fi respinsă pentru următoarele considerente.

În conformitate cu art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importantă pentru soluționarea justă a pricinii sânt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În corespundere cu prevederile art. 130 Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În conformitate cu prevederile art.239 Cod de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărîrea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată.

Potrivit art.240 alin.(1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărîrii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării cauzei şi admisibilitatea acţiunii.

Conform art. 2 alin. (1) și (2) al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti poate adresa în instanţă de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări şi repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condiţiile stabilite de prezenta lege şi de legislaţia procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare *reclamant*).

În sensul normei enunțate este de înţeles că orice persoană poate pretinde la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, dacă se constată o atare încălcare.

Convenţia pentru Apărarea Drepturilor Omului şi Libertăţilor Fundamentale la art. 6 § 1 statuează că orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public şi într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent şi imparţial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzaţii în materie penală îndreptată împotriva sa.

Calitatea esențială a unei proceduri judiciare o formează accelerarea judecății fiecărei cauze, accelerare care nu trebuie să afecteze libertatea individuală a părților implicate în proces, drepturile altor persoane și nici interesele societății, deci o accelerare compatibilă cu nevoile justiției.

Respectiv, cerinţa Convenţiei ca examinarea cauzei să se facă într-un termen rezonabil, trebuie raportată la fiecare caz în parte, luând în considerare durata procedurii, natura pretenţiilor, complexitatea procesului, comportamentul autorităţilor competente şi al părţilor, dificultatea dezbaterilor, aglomerarea rolului instanţei precum şi exercitarea căilor de atac.

Art. 19 alin.(1) Cod de procedură penală statuează că, orice persoană are dreptul la examinarea şi soluţionarea cauzei sale în mod echitabil, în termen rezonabil, de către o instanţă independentă, imparţială, legal constituită, care va acţiona în conformitate cu prezentul cod.

Conform art. 20 Cod de procedură penală - urmărirea penală şi judecarea cauzelor penale se face în termene rezonabile. Criteriile de apreciere a termenului rezonabil de soluţionare a cauzei penale sînt: complexitatea cazului; comportamentul participanţilor la proces; conduita organului de urmărire penală şi a instanţei de judecată; importanţa procesului pentru cel interesat; vîrsta de pînă la 18 ani a victimei. Urmărirea penală şi judecarea cauzelor penale privind infracţiunile de corupţie, cele conexe actelor de corupţie, a cauzelor penale în care sunt persoane aflate în arest, precum şi minori se fac de urgenţă şi în mod prioritar. Respectarea termenului rezonabil la urmărirea penală se asigură de către procuror, iar la judecarea cazului – de către instanţa respectivă.

La caz s-a constatat că reclamantul Mocreac Vladimir, făcând uz de remediul intern în temeiul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, prin acțiunea formulată pretinde încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției Republicii Moldova, a prejudiciului cauzat prinu încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a plângerii depuse în baza art. 473^2 Cod de procedură penală.

Conform art. 473^3 Cod de procedură civilă, plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului se examinează de către judecătorul de instrucţie, cu participarea condamnatului şi, după caz, a avocatului acestuia şi a reprezentantului administraţiei instituţiei penitenciare. Sarcina probaţiunii lipsei de încălcare a condiţiilor de detenţie invocate de condamnat şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administraţiei instituţiei penitenciare. Pentru examinarea plângerii, reprezentantul administraţiei instituţiei penitenciare prezintă instanţei de judecată în scris, în termen de 30 zile, un raport în care răspunde la toate pretenţiile invocate de condamnat în plângere, cu menţionarea măsurilor întreprinse pentru înlăturarea condiţiilor de detenţie contestate, dacă asemenea măsuri au fost întreprinse. Copia raportului şi a materialelor anexate la acesta se înmânează condamnatului care a depus plângerea de către reprezentantul administraţiei instituţiei penitenciare. Termenul maxim de examinare a plângerii referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului este de 3 luni. În termenul maxim de 3 luni nu se include termenul acordat condamnatului pentru detalierea pretenţiilor.

Din materialul probator anexat și raportul întocmit de Curtea de Apel Chișinău la 17 octombrie 2024 se constată că plângerea în temeiul art. 473[2] Cod de procedură penală a fost depusă de către reclamantul Mocreac Vladimir la data de 10 ianuarie 2023 la Judecătoria Chișinău sediul Ciocana, fiind invocată încălcarea drepturilor garantate de art. 3 CEDO, privind condițiile de detenție și aplicarea mecanismului compensatoriu, repartizată judecătorului Victor Rațoi.

Se reține că cauza s-a examinat în perioada 10.01.2023-25 04.2023, cu desfășurarea a trei ședințe de judecată, iar prin încheierea din 25 aprilie 2023 plângerea reclamantului Mocreac Vladimir a fost respinsă ca fiind tardivă.

În continuare se reține că, la data de 26 aprilie 2023 reclamantul a contestat cu recurs încheierea din 25 aprilie 2023, cauza fiind expediată la Curtea de Apel Chișinău la data de 28 aprilie 2024.

Potrivit raportului Curții de Apel Chișinău, cauza a fost repartizată judecătorului Mihail Diaconu la data de 03 mai 2023, ulterior redistribuită judecătoarei Silviei Cecan în legătură cu faptul că în baza Dispoziției președintelui interimar al Curții de Apel Chișinău din 05.06.2023, a fost modificată Dispoziția nr. 45 din 27 decembrie 2022, punctul 4, privind componența colegiilor și constituirea completelor de judecată, judecătorul Mihail Diaconu fiind inclus în alt complet specializat în materie contravențională și în activitatea judecătorului de instrucție.

Urmare admiterii la data de 25 martie 2024 a declarației de abținere formulată de judecătorul Silvia Cecan, cauza a fost redistribuită la 26 martie 2024 judecătorului Igor Chirosca, ședința de examinare a recursului fiind fixată pentru data de 27 mai 2024 și care a fost amânată pentru data de 02 decembrie 2024 în legătură cu imposibilitatea formării completului de judecată.

Instanța reține că criteriile de apreciere a termenului rezonabil de judecare a cauzei au fost constatate de CEDO în cauza Frydlender vs. France ([GC], nr. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII, Cravcenco v. Moldova, nr. 13012/12, 15 ianuarie 2008), unde Curtea a specificat că rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei, ținând cont de următoarele criterii: *1) complexitatea cauzei, 2) comportamentul reclamantului* și *al autorităților relevante* și *3) importanța cauzei pentru reclamant.*

Complexitatea cauzei.

În temeiul pct. 4 din Regulamentul privind stabilirea gradelor de complexitate unice naționale a cauzelor judiciare civile, penale și contravenționale, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 149/11 din 29 martie 2011, gradele de complexitate a cauzelor reflectă nivelul efortului intelectual, psihic și moral al judecătorului, durata de timp necesară soluționări unei cauze, precum și circumstanțele cauzei. Gradul de complexitate a cauzei este direct proporțional și cu volumul de muncă efectiv stabilit unui judecător, precum și determinarea per instanță a sarcinii de dosare examinate de către un judecător și pe perioade determinate de timp.

Din punct de vedere al complexității, această cauză poate fi atribuită la gradul mediu de complexitate.

Comportamentul părților.

În ceia ce priveşte conduita autorităţilor naţionale, instanța de judecată notează că, prin prisma raportului motivat întocmit și prezentat cu referire la respectarea termenului rezonabil de examinare a plângerii, judecarea în fond s-a realizat într-un termen rezonabil, fiind respectat și echilibrul între drepturile participanţilor la proces şi procedurile ce se impun. Mai mult, doar în cadrul unei singure ședințe de judecată s-a examinat fondul, fiind amânată deliberarea și pronunțarea încheierii.

În acest context este de observat că, la caz nici un element de probă nu a confirmat întinderea neîntemeiată de către autoritatea judecătorească a examinării plângerii.

Totodată, din analiza circumstanțelor relatate, rezultă faptul că au existat premise și factori obiectivi care au influențat asupra stabiliri ședinței pentru examinarea cererii de recurs, în condițiile în care în luna mai 2024 au demisionat 20 de judecători din cadrul Curții de Apel Chișinău, ceea ce a influențat considerabil activitatea ultimei, fiind în imposibilitate de a fi formate completele pentru examinarea cauzelor. Nu poate fi trecut cu vederea nici volumul excesiv de cauze pendinte aflate în gestiunea judecătorilor Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, de gradul de complexitate a acestora.

Miza (interesul) pentru reclamant.

La compartimentul ce ţine de miza (interesul) procesului pentru reclamant, instanţa menţionează că în sensul Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti nr. 87 din 21 aprilie 2011, prezenta cauză nu se atribuie la categoria cauzelor care se judecă de urgență și în mod prioritar. Totodată, instanța punctează că, interesul reclamantului Mcreac Vladimir vizează examinarea cât mai rapidă a plângerii formulate în condițiile art.473 [2] Cod de procedură penală.

Astfel, realizând o apreciere, prin cumul, a criteriilor în dependență de care se apreciază rezonabilitatea termenului de examinare a cauzei, instanța conchid că perioada de referință în speță nu depășește limita rezonabilității pentru astfel de categorii de cauze.

Din considerentele menționate și luând în considerare complexitatea cauzei, comportamentul părților, de sarcina lunară a fiecărui judecător din cadrul instanțelor de judecată și în special al Curții de Apel Chișinău, de contextul imposibilității formării completelor de judecată în instanța de apel, instanța constată că autoritățile judecătorești au acționat cu bună-credință, cu o suficientă diligență și au întreprins toate măsurile necesare în vederea examinării obiective și sub toate aspectele a cauzei nr.21ji-86/2023 (1-23005809-12-21ji-12012023-1) intentate în baza plângerii depuse de reclamantul Mocreac Vladimir.

În conexiunea celor relatate și reieșind din perioada de examinare a cauzei, miza (interesul) pentru reclamant, instanța de judecată conchide că dreptul persoanei la judecarea în termen rezonabil a plângerii, prevăzut de legea naţională şi articolul 6 § 1 al Convenţiei, a fost respectat, aspect care generează respingerea pretenției lui Mocreac Vladimir cu privire la constatarea acestei încălcări, iar pe cale de consecință, se impune a fi respinsă și cerința cu privire la repararea prejudiciului în mărime de 26 127 500,00 lei, dat fiind faptul că este o pretenție subsecventă, care derivă din cerința de bază.

În conformitate cu dispozițiile Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, art.art.236, 238-241 Cod de procedură civilă,

hotărăște:

Cererea de chemare în judecată înaintată de Mocreac Vladimir împotriva Ministerului Justiției RM cu privire la încasarea despăgubirii în mărime de 26 127 500,00 lei urmare tergiversării soluționării cauzei nr.21ji-86/2023 (1-23005809-12-21ji-12012023-1) cu privire la încasarea despăgubirii pentru condițiile inhumane de detenție; încasarea prejudiciului cauzat în mărime de 26 127 500,00 lei se respinge, ca neîntemeiată.

Hotărârea este cu drept de apel la Curtea de Apel Chişinău în termen de 30 zile din data pronunțării dispozitivului hotărârii, prin intermediul Judecătoriei Chişinău sediul Centru.

Preşedinte de şedinţă,
Judecător Lavric Larisa